

5^e jaargang, 4^e trimester, december 2002

Vestiging Geraardsbergen
 Gaverstraat 4
 9500 Geraardsbergen
 Tel.: 054-43 71 11
 Fax : 054-43 61 60



Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer

Wetenschappelijke instelling van de
 Vlaamse Gemeenschap

Intranet : <http://intra.lin.vlaanderen.be/aminal/ibw/> - Internet : <http://www.ibw.vlaanderen.be/>

Vestiging Groenendaal
 Duboislaan 14
 1560 Groenendaal-Hoellaart
 Tel.: 02-657 03 86
 Fax : 02-657 96 82



Beuk verdronken te ...

Dat bomen door langdurige droogteperiodes in de problemen kunnen komen of zelfs kunnen afsterven is genoegzaam bekend. Wateroverlast of een sterk wisselende grondwater-

stand kan echter ook een nefaste invloed hebben op de vitaliteit en groei van bomen. Sinds 1998 hebben we in Vlaanderen een opeenvolging van enkele bijzonder natte jaren gekend. Recente boomsterfte in verschillende bosgebieden in Vlaanderen kon na onderzoek ter plaatse rechtsreeks of onrechtstreeks hieraan toegeschreven worden. Meldingen kwamen vooral uit de provincie Antwerpen (o.a. Schilde, Wijnegem, Wuustwezel). Dat het hierbij vooral om beukenbestanden ging is waarschijnlijk niet toevallig, aangezien deze boomsoort bijzonder gevoelig is voor wateroverlast en grondwaterschommelingen. Langdurige wateroverlast leidt tot het afster-

ven van wortels, wat zich bovengronds uit in abnormaal kleine bladeren, bladvergeling, groeistoornissen en taksterfte en kan uiteindelijk leiden tot het afsterven van de boom. Aan de basis hiervan ligt in de eerste plaats zuurstofgebrek van de wortels. Zuurstofgebrek heeft ook een negatieve invloed op de bodemfauna, die instaat voor de afbraak van organisch materiaal, waardoor een ongunstige ruwe humusvorm ontstaat. In sterk vernatte humusrijke gronden kan bovendien een giftige werking naar de wortels uitgaan van zwavelverbindingen die ontstaan bij de afbraak van organisch materiaal in zuurstofarme omstandigheden. Vernatting kan ook onrechtstreeks tot boomsterfte leiden doordat gunstige omstandigheden gecreëerd worden voor *Phytophthora spec.*. Deze bodemschimmels veroorzaken sterfte van de wortels en het cambium bij talloze boom- en struiksoorten. Ze hebben mobiele sporen die d.m.v. zweepraden actief kunnen bewegen in een waterig milieu.

Contactpersoon:
 Peter Roskams, tel.: 054-437115 ; e-mail: Peter.Roskams@lin.vlaanderen.be

Laatste kans voor Zwarte populier

Het voortbestaan van de Europese Zwarte populier is uiterst bedreigd in heel Europa. Deze populier is ook in België de meest zeldzame inheemse boomsoort geworden. Onderzoek door het IBW wees uit dat er nog slechts enkele tientallen genetisch verschillende bomen bij onste vinden zijn.

Deze laatste exemplaren zijn meestal zeer oud. Ze kunnen zich bovendien niet meer voortplanten gezien hun natuurlijke thuishaven - rivieroeveren die regelmatig overstroomd - zo goed als verdwenen is. Daarmee verdwijnen ook de geschikte kiemplaatsen voor de zaden.

Naast het verdwijnen van de natuurlijke groeiplaats, vormt genetische pollutie door Canadapopulieren een tweede grote bedreiging. Uit het IBW-onderzoek bleek dat er bij het bestuiven van de vrouwelijke bloempjes een competitie bestaat tussen de pollen van de Zwarte populier en die van de Canadapopulier. Soortegen pollen zouden daarbij bevoordeeld worden ten opzichte van soortvreemde pollen. Eenzaam ingeplante vrouwelijke exemplaren Zwarte populier worden bijgevolg het slachtoffer van genetische pollutie indien er geen mannelijke exemplaren van de eigen soort in de buurt zijn. Het nakomelingschap wordt onzuiver. Indien deze hypothese kan bevestigd worden, betekent dit een hele stap vooruit voor de bescherming van de Zwarte populier.

Het Grensmaas-project : een unieke kans

De Grensmaas is alvast één van de rivieren in België die zijn natuurlijke dynamiek in de toekomst terugkrijgt. Met het Vlaamse project 'Levende Rivier' en het Nederlandse project 'Groen voor Grind' krijgt de rivier opnieuw ruimte over een afstand van 42 km tussen Maastricht en Maaseik, in een gebied van ruim 3000 ha. De Grensmaas krijgt de gelegenheid zelf een landschap te boetsen binnen de winterdijken met grindbanken, eilandjes en nevengeulen : een unieke kans om de Zwarte populier in Vlaanderen van uitsterven te behoeden en de ontwikkeling van de zo waardevolle rivierbossen opnieuw mogelijk te maken. Deze kans missen zou een onvergeeflijke blunder zijn. Het IBW bleef alvast niet bij de pakken zitten en maakte werk van een wetenschappelijk onderbouwd herintroductieprogramma. Samen met de administratie Waterwegen en Zeewezen en de afdeling Natuur werden 460 jonge Zwarte populieren aangeplant langs de zomerdijk van de Grensmaas. Dit was mogelijk dankzij

Europese steun en de steun van het Vlaams Impulsprogramma Natuurontwikkeling. Om de uitvoering van dit programma kans op slagen te geven, is een controle van de aanplanting en een uitbreiding ervan met genetisch verschillende exemplaren van Zwarte populier noodzakelijk. Genetische diversiteit staat immers garant voor een gezonde populatie. Voorlopig is de geldkraan echter dichtgedraaid. De Europese steun liep tot eind 2001 en er werden tot nu toe geen instanties bereid gevonden dit project verder te financieren. Het onderzoek naar Zwarte populier komt daardoor op een laag pitje te staan. Ook de nieuwe inzichten in de bestuivingmechanismen kunnen zonder verdere middelen niet uitgeklaard worden. Het IBW is daarom koortsachtig op zoek naar alternatieven voor de financiering van dit waardevolle project.



Zwarte populier, zonder woorden

Contactpersoon:
 An Vanden Broeck, tel.: 054-43 7125; e-mail: An.Vandenbroeck@lin.vlaanderen.be

FELNET-site in een nieuw kleedje

Vanaf heden kan men de nieuwe FELNET-site raadplegen. Je kan er gratis grasduinen in meer dan 130.000 milieureferenties van de belangrijkste milieudocumentatiecentra in Vlaanderen.

De site is te raadplegen via www.felnet.be.

Meer info vindt u in bijgevoegde folder.

Contactpersoon:
 Bart Goossens, tel.: 054-43 7127; e-mail: Bart.Goossens@lin.vlaanderen.be